

Sjećanja revolucionara Vladimira Mikulca

Poslije nižih razreda gimnazije u Koprivnici išao sam u srednjotehničku školu u Petrovgradu, današnjem Zrenjaninu i tamo sam primljen u SKOJ. To je bila privatna škola s pravom javnosti, a pohađali su je manje-više učenici koji su bili istjerani iz drugih škola. To su bili napredni omladinci koji su se istakli već prije dolaska u ovu školu kao Mišljanović iz Beograda, Miljanić iz Zemuna, Banjac iz Banjaluke, pa Adam Brand. Imali smo kružoke u koje sam se i ja uključio i u kojima sam se, po mišljenju drugova, isticao, tako da su me primili u skojevsku organizaciju. Mi smo proučavali marksističku i ekonomsku literaturu, čitali smo »Komunistički manifest«, učili što je to roba, što je cijena i drugo, i jako smo se ponosili što znamo marksistički misliti. Oko 15 dana pred početak rata rekao nam je direktor škole Horvat, koji je bio vrlo napredan čovjek, da se maknemo iz Petrovgrada jer smo se istakli kao napredni omladinci i da će za koji dan početi rat. Mi smo se s posljednjim transportima vratili svaki svojoj kući. Tako sam došao u Koprivnicu.

Dobro se sjećam ulaska njemačke vojske u Koprivnicu. Bilo je tužno. Stajali smo kod hotela »Križ« i gledali ulazak prvih jedinica na motorkotačima. Prva naša reakcija poslije toga bila je da smo im na igralištu između gimnazije (stare) i osnovne škole ispustili gume. To je bilo samo da im napakostimo.

Upisao sam se u srednjotehničku školu u Zagrebu pa je moj rad bio vezan i za Zagreb i za Koprivnicu. U Zagrebu sam surađivao s grupom u kojoj je bio Krešo Rakić, koji je brzo stradao, a u Koprivnici s drugom Šimekom i inženjerom Ravnikarom.

Drug Šimek me zadužio da mu donosim informacije o kretanju vojske i promjenama u gradu. Sjećam se kako me poslao na željezničku stanicu kad se Mihovil Pavlek — Miškina vraćao iz Zagreba i da ga informiram o držanju ljudi na stanici. Ne znam sada je li Miškina bio kod Mačeka ili Pavelića, ali to je bio veliki događaj jer je Miškinu dočekalo na stanici oko stotinu ljudi. Dobro se sjećam da je Miškina čim je sišao s vlaka rekao: »Nema nikakve suradnje s Pavelićem, a u Mačeku sam se razočarao«. Kod nekih ljudi se vidjelo razočaranje, ali ih je bilo više koji su takav rezultat i očekivali, kojima je Miškinin stav imponirao jer je to bio odlučan stav s kojim je došao iz Zagreba. Prenio sam sve točno Šimeku. Stav HSS u Koprivnici je poznat, a oni su nam često pomagali. Sjećam se da smo kod Tome Čikovića držali nekoliko sastanaka. Jednom je došao šef policije Brko baš kad smo imali sastanak. On

je rekao: »Ništa se ne bojte dok sam ja ovdje.« Znao je on da se tu nešto događa, ali nikad nije nitko od prisutnih zbog toga imao neprilika. Šimek mi je dao zadatak u vezi s logorom »Danica«. Zadužio me da budem u paromlinu kad zatvorenici dođu po brašno i da preko njih skupljam podatke o stanju u logoru. Uspostavio sam kontakt s drugom kojemu znam samo prezime Pavlina, iz Zagreba je bio. Druga je veza bio Osrečki. Radili smo sa dvije šifre. Jedna je bila: Imamo bijelo brašno, a odgovor: Mi jedemo samo crni kruh. Druga je šifra bila na vezi Osrečki-Dubravec, a glasila je: Jeste li bili u Varaždinu? Mi nismo imali drugih zadataka osim prikupljanja informacija.

Kao tehničar došao sam na praksu u Koprivnicu i to u Gradski građevinski ured kojemu je šef bio inženjer Ravnikar. Jednog dana mi je rekao da ću mu nešto raditi, ali da o tome ne smijem nikome ništa govoriti. Kako sam radio na urbanističkom planu Koprivnice, dobio sam od njega zadatak da u plan unesem javne objekte. Posebno su ga zanimali pravci prema Čardi, prema kasarni. U starom je planu bila ucrtana željeznička stanica i pruga prema Botovu, ali nove pruge prema Varaždinu nije bilo. Morao sam ucrtati škole, apoteke, a posebno kasarnu. Tako me Ravnikar poslao k privatnicima koji su tu kasarnu gradili, kao da radim za njih, pa sam oko mjesec dana snimao unutrašnjost kasarne i sve to unio u urbanistički plan. Sve sam planove koji su bili na paus-papiru fotokopirao u jednoj šupi jer mi je Ravnikar naredio da originale sakrijem na određeno mjesto. Jedne subote donio sam materijal k Ravnikaru kući i tamo sam prvi put sreo druga Mladena Ivekovića. Odmah sam shvatio da je taj materijal namijenjen drugu Ivekoviću.

Od 1942. godine bio sam potpuno organiziran. Bio sam povezan s partizanskim jedinicama, sa centrima koji su radili na prikupljanju informacija. Odlazio sam s prikupljenim obavještenjima na oslobođeni teritorij, ili su odande k meni dolazili kuriri. Osnovni moj zadatak bio je dostavljanje obavijesti o svim strateškim i fortifikacijskim objektima na području Koprivnice, a i šire jer sam radio i za Ludbreg. Nisam bio zadužen za ljude, nega za strateške objekte važne za napad ili obranu, posebno za vojne objekte. Mnogo sam podataka dobio od naprednih Koprivničana, a posebno se sjećam jednog silnog čovjeka, ljudeskare, radnika na željeznici Vučkovića iz Jagnjedovca. Preko inženjera Ravnikara dolazio sam do planova i u njih ucrtavao gdje se nalaze vojni objekti, bun-keri, žičane prepreke, ceste, prolazi, škole, ban-

ke, hoteli i sve ostalo što je važno za napad ili za obranu, ili za brzi izlazak iz grada. Poslije prvog oslobođenja Koprivnice 1943. godine, vidio sam da su se naše jedinice služile baš tim kartama.

Da se priprema oslobođenje Koprivnice (1943) znao sam jer mi je bilo naređeno što da činim. Po dolasku naših jedinica u grad, otišao sam na određeno mjesto da se nađem s drugovima s kojima sam surađivao. To su bili Željko Gumhalter iz II operativne zone, pa drug Horak, zatim obavještajac Skot, kako smo ga mi zvali. Održali smo kratak sastanak, oduševljeni zbog oslobođenja grada.

U vrijeme oslobođenja Koprivnice ja sam nastavio s radom. I dalje sam radio na planovima, na vojnim podacima, surađivao sam s komandom mjesta, a posebno sa drugom Đanom Lončarom. Iz slobodne Koprivnice sam dva puta po zadatku išao u Zagreb da se povežem s jednom grupom zrakoplovaca, a prenosio sam materijale i u Osijek, kamo sam putovao avionom kao domobranski kurir.

Kad su se partizani 1944. godine povukli iz Koprivnice, ja sam po zadatku ostao u gradu.

Čim su ustaše došli u Koprivnicu, počela su hapšenja. Uhapsili su i mene i odveli me u Okružni sud. Bio sam najprije sam zatvoren u jednoj sobi. Čuo sam da u drugoj sobi ne-

prestano netko šeće gore-dolje. Kako su nas dijelila vrata, pogledao sam kroz ključanicu i vidim seljaka s kojim sam dotad surađivao. Pokucao sam mu na vrata, i rekao tko sam. On je bio uhapšen pet dana prije mene, ali još nije bio ispitivan. Dogovorili smo se što ćemo govoriti i da ništa ne priznamo. Bojao sam se da čovjek pod batinama ne popusti. Ne znam ni danas kako se zove, ali me nikad nije izdao. U zatvoru sam bio jako mučen. I danas imam ožiljke gdje su mi igle gurali ispod nokata, palili su me vrelim uljem. Htjeli su da priznam da sam partizanski obavještajac. Suočavali su me s Milanom Kerovcem. Kad sam ga sreo u zatvoru, zgrozio sam se kako je izgledao. Njemu su bile spaljene uši, sav je bio u jednoj rani, sav plav i pretučen. Jako su mučili i tukli. Njega su pitali da li zna za moje aktivnosti. Kad su nas suočili, on kaže: ne!, a kad bi mene odveli u drugu sobu i ostavili vrata otvorena, pitaju ga je li to taj Mikulec, a on kaže: da! Kad bi nas ponovo suočili, on opet kaže: ne! Bio je u teškim mukama, ali kad god su nas suočili, nije priznavao. Mene su počeli tući treći dan poslije hapšenja. Vele: progovoriti češ ti, propjevati češ ti! Ali nisam popustio. Htjeli su da odam suradnike partizana, o dr. Bardeku su me pitali, htjeli su da potvrdim da sam partizanski obavještajac i kurir, palili su me vrelim uljem i zabijali su mi igle ispod nokata, ali nisam progovorio.

Jednog dana dok su me vodili iz jedne zgrade u drugu, vidjela me moja majka koja mi je donijela hranu. Ona nije znala što se radi s nama u zatvoru, mislila je da su to obična preslušavanja i kad me vidjela, gotovo je pala u nesvijest. Užasno sam izgledao onako spečen i pretučen, a ruke u koje su mi zabijali igle zamotao sam si u nekakve krpe. Mama je isti dan otišla kod obitelji Ščetinec jer je tamo stanovao Boban. Ona je pala pred Ščetinčevkom na koljena i plačući je molila da se kod Bobana zauzme za mene, da me ne tuku i da me puste. Mi smo godinama bili Ščetinčeve mušterije, više od deset godina smo kod njih kupovali, pa se stara gospođa Ščetinec zauzela i nagovorila Bobana da me puste.

Jednog su nas dana skupili u ustašku komandu gdje je bio Boban. Boban nam je držao govoranciju o hrvatstvu i Paveliću i nas nekoliko je tada bilo pušteno, a među njima i ja zbog intervencije gospođe Ščetinec. Ostali su bili otpremljeni u zatvor ili u logore. Kad me puštao, Boban mi je rekao: »Znam da si bandit, ali mi se moja gazdarica popela na glavu zbog tebe.« Tako sam pušten nakon 20 i nešto dana provedenih u zatvoru.

U Koprivnici nisam mogao ostati pa sam otišao u Zagreb i po vezi sam otišao u partizane. Demobilizirao sam se 1945. godine kao poručnik, a danas sam kapetan I klase. Imam odlikovanja i to dva iz razdoblja ilegalnosti, jedno iz rata, a jedno je poslijeratno.

Opaska: Vladimir Mikulec rođen je u Koprivnici 1922. g. Sada je direktor Jugotoursa. Adresa: Zagreb, Skrlčeva 39a.